

Psalm 144:12 en verder – over wie gaat deze passage?

Psalm 144:12 begint op een merkwaardige manier, waardoor de vraag alleszins redelijk is over wie het vervolg nu eigenlijk gaat. Het eerste woord is het betrekkelijk voornaamwoord **aSJér**, maar op een taalkundig merkwaardige, eigenlijk moeilijk vertaalbare manier. De vraag blijft: op wie moet vers 12 en verder worden betrokken?

Psalm 144 staat op naam van David en er zijn elementen aan te wijzen uit andere Davidische psalmen – de psalmen 18 en 8 zijn gemakkelijk herkenbaar, maar ook andere psalmen lijken te worden geciteerd. Wat bij aandachtige lezing direct opvalt is de herhaling van een smeking aan God; dat wordt tot een soort refrein en is daardoor betekenisvol – de eerste keer in vers 7-8, de tweede keer in vers 11. De aanloop tot het eerste refrein is de dank aan God voor wat hij voor de psalmist heeft betekend, diens bescheidenheid wordt met bekende termen verwoord. Na deze inleiding komt het verzoek om feitelijke steun, ingrijpen door God. Dit mondt uit in het eerste refrein waarin, als reden

voor het verzoek om goddelijke bijstand, de valsheid van de tegenstanders wordt geschilderd. Direct na het eerste refrein begint er een nieuwe gedachte, in vers 9 en 10, de wens om een nieuw lied te gaan zingen! Voor de God die redding verschaft. Met daarop aansluitend de herhaling, de valsheid van de tegenstanders. De verzen 12-15 ademen een geheel andere sfeer en beschrijven gezegende toestanden. Toch lijkt het niet het karakter van een zelfstandige passage te hebben, want het begint dus met een betrekkelijk voornaamwoord. Zo is de laatste passage min of meer verbonden met het voorgaande.

Maar de vraag is dat eerste woord, dat verbindende woord te interpreteren? Om te beginnen volgt hieronder een overzicht van de Hebreeuwse tekst (in transliteratie), een woord-voor-woord-vertaling, een aantal vertalingen waarin de verschillende keuzes zichtbaar zijn. Eerst vers 11, het tweede refrein (hier met inspringsing weergegeven) en daarna vers 12a. De overgang naar vers 12 is het onderwerp van de vraag; die is hieronder onderstreept als dat door een woord of uitdrukking is aangegeven. In een aantal gevallen lijken de vertalers dat woord te laten vervallen – op zich ook een mogelijkheid, zie later.

Transliteratie:	p.TSéenie w.haTSieléenie mi.jád b.néei-neecháar aSJér piéhem dibér-SJáaw wie.j.mienáam j.mién SJáaqer aSJér baanéinoe ki.n.Ti."iém m.goedaaliém bi.n."oeréehem
Woord-voor-woord	trek mij weg en bevrijd mij uit hand van zonen van een vreemde 'waarvoor geldt': hun mond gesproken leugenachtige waardeloosheid en hun rechterhand rechterhand van leugen 'waarvoor geldt': onze zonen als aangeplanten grootgewordenen in hun jeugd
Gerhardt/van der Zeyde:	Ontruk mij, laat mij ontkomen aan de greep van de zonen dier vreemden: Want hun mond is een leugenmond, hun hand is een hand van bedrog. Onze zonen – maak hen als loten hoog opgegroeid in hun jeugd;
Willibrordvertaling (1996):	Verlos ook mij van het dreigende zwaard, laat mij ontsnappen aan de greep van de vreemden: hun mond is vol leugentaal, hun rechterhand een hand vol bedrog. Laat onze zonen als jonge bomen zijn al in hun jeugd hoog opgeschoten;
NBV:	Bevrijd ook mij van het moordende zwaard, ontruk mij aan de greep van vreemdelingen die leugens spreken met hun mond, bedrog verbergen in hun handen. Onze zonen zijn als jonge planten, in hun jeugd met liefde verzorgd,
Naardense Bijbel:	verlos mij en ontruk mij aan de hand van zonen van een vreemde, wier mond is een spreekbuis van voosheid, hun rechterhand een vuist vol leugen. Maak onze zonen als planten, - reeds groot in hun jeugd,
NW:	Red mij en bevrijd mij uit de hand van de buitenlanders, Wier mond onwaarheid heeft gesproken En wier rechterhand een rechterhand van leugen is, Die [zeggen]: „Onze zonen zijn als kleine planten, opgegroeid in hun jeugd,
Buber/Rosenzweig – Preisungen:	Entringe, entresse mich der Hand der Söhne der Fremde, Deren Mund Wahnspiel redet und ihre Rechte ist ein Rechte des Lugs; dass unsre Söhne wie Pflanzlinge seien, grossgewachsen in ihrer Jugend,
Soncino Books of the Bibel – The Psalms:	Rescue me, and deliver me out of the hand of strangers, Whose mouth speaketh falsehood, and their right hand is a right hand of lying. We <u>whose</u> sons are as plants grown up in their youth,
A.C. Feuer - Tehillim:	Release me and rescue me from the hand of the strangers, Whose mouth speaks vanity and whose right hand is a right hand of falsehood. <u>For</u> our sons are like saplings, nurtured from their youth,
Statenvertaling:	Ontzet mij en red mij van de hand der vreemden, welker mond leugen spreekt, en hun rechterhand is een rechterhand der valsheid; Opdat onze zonen zijn als planten, welke groot geworden zijn in hun jeugd;
Friedrich Baethgen – die Psalmen:	Entreiss mich und rette mich aus der Hand der Fremden, Deren Mund Falschheit redet, und deren Rechte eine Lügen-Rechte, Auf dass unsere Söhne einer wohlgezogenen Pflanzung gleichen in ihrer Jugend,
TLVG:	Trek mij weg, bevrijd mij, uit de hand van vreemdelingen, van hen wier mond slechts valsheid spreekt, wier rechterhand een leugenkant blijkt. Zodat onze zonen mogen zijn als stevige planten, flink gegroeid in hun jeugd,
Herziene Statenvertaling:	Bevrijd mij en red mij van de hand van vreemdelingen, van wie de mond valse dingen spreekt, van wie de rechterhand een rechterhand vol bedrog is. Dan zullen onze zonen als planten zijn, hoog opgegroeid in hun jeugd;
NIV:	Deliver me and rescue me from the hands of foreigners, whose mouths are full of lies, whose right hands are deceitful. Then our sons in their youth will be like well nurtured plants,
Groot Nieuws Bijbel:	red ook mij van het moordende zwaard, bevrijd ook mij van vreemde machthebbers, die nooit de waarheid spreken en zelfs onder ede liegen. Dan zullen onze zonen sterke loten zijn
NBG:	Bevrijd en red mij uit de macht der vreemden, wier mond leugen spreekt, wier rechterhand een hand van bedrog is. Dat onze zonen zijn als planten, hoog opgegroeid in haar jeugd,

De overgangen blijken nogal verschillend vertaald te zijn en ook nog wel in verschillende groepen in te delen. Een aantal vertalingen laten de in het Hebreeuws aanwezige verbinding weg, dikwijls gevolgd door een nieuwe alinea. Zij laten het aan de lezer om zelf het verband te leggen. Dat kan, zeker omdat de verbinding taalkundig problematisch is. Het zou erg ver voeren om het gebruik van dit woordje **aSJér** volledig te beschrijven. Ik volsta met enkele korte citaten uit een aantal handboeken.

- *The Complete Hebrew-English Dictionary* van R. Alcalay vertaalt:
who, which, that, as to, regarding, in order that
- Benjamin Davidson geeft in *The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon*:
-I. relat. pron. of both genders and numbers, *who, which*; often including the pers. pronoun, *he which, she which, what, that which*. (...).
- Koehler / Baumgartner in *Lexicon in Veteris Testamenti Libros*:
originally **aSJér** marks the connexion of two independent clauses of which the second explains more distinctly a part of the first. (...)
preceding direct speech
- Brown/Driver/Briggs geven in *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament* ook heel wat omschrijvingen, maar vermeldt bovendien Psalm 144:12 onder het kopje:
3. sometimes (though rarely) the defining adjunct is pron. of 1 or 2 ps as well as of 3 ps. (...) Ps 144:12 *we whose sons*

De verschillende vertalingen overziend, er zijn een aantal die het betrekkelijk voornaamwoord ook als zodanig willen weergeven.

- De NW-vertaling heeft een interessante benadering. Het betrekkelijk voornaamwoord **aSJér** komt ook voor in 11b, 'de mond' wordt betrokken op de buitenlanders, het is de mond der buitenlanders. Het begin van vers 12 wordt op dezelfde manier op hen betrokken; men vat het vervolg (tot 15a) op als een uitspraak van diezelfde buitenlanders. Maar dat leidt (om geen kromme zin te krijgen) wel tot de invoeging van het woordje 'zeggen'. Een ander bezwaar is van inhoudelijke aard. De zogenaamde leugen, geformuleerd als een citaat, neemt wel een erg grote plaats in en verdraagt zich moeilijk met de psalm als geheel en met de afsluiting in het bijzonder.
- Datzelfde bezwaar geldt ook de vertaling van Buber/Rosenzweig. Daar wordt 12-15 betrokken op het laatste woord, 'leugen'. Eigenlijk is de dubbele punt al een deel van de verbinding.
- De Soncino uitgave doet iets vergelijkbaars, maar op net een andere manier en met een andere betekenis als resultaat. Zij betrekken het op de ik-figuur uit het begin van vers 11, breidt dat uit tot een meervoudsvorm (het gaat nu om het volk) en komt tot 'we whose sons ...'. In de hele passage wordt 'our' vervangen door 'we whose'. Dat in navolging van de opmerking in Brown/Driver/Briggs.

A.C. Feuer plaatst vers 12-15 in de tegenwoordige tijd en voert deze beschrijving aan als bewijs dat datgene wat die buitenlanders kennelijk te zeggen hebben een leugen is.

Verschiedene andere, waaronder de TLVG, zien vers 12-15 als een toekomstige zegen waarvoor de psalmist opziet naar God; zij zien een oorzaak en gevolg, zoals de woorden 'zodat', 'opdat', etc. dat aangeven. Deze vertalingen geven het woord **aSJér** dan wel niet geheel weer zoals dat letterlijk zou moeten – daarvoor zijn wel een aantal redenen, zie hieronder – maar de psalm zelf wordt mijns inziens zo wel tot een logischer geheel.

Interessant is de verbinding van vers 12-14 met vers 15. Eerst dus de prachtige beschrijving van zonen en dochters waar een mens trots op kan zijn, van welvoorziene magazijnen en een overvloed aan vee in uitstekende welstand. Vers 15 sluit daarop naadloos aan, het laatste vers van de psalm. Vers 15 is een dubbele gelukkigspreek, twee keer het woord **aSJ.réei**, 'o hoe gelukkig!'. Hoe gelukkig het volk dat het zó vergaat! Hans Schmidt noemt in *Handbuch zum Alten Testament – die Psalmen* de veronderstelling dat het betrekkelijke voornaamwoord **aSJér** wellicht is ontstaan doordat er van dat woordje een letter is weggevallen; **aSJér** en **aSJ.réei**, 'o hoe gelukkig!', dat scheelt maar één letter, een kleine letter bovendien, de 'jod'. Een interessante gedachte, maar met weinig ondersteuning en ook weinig medestanders.

Rudolf Kittel omschrijft in *Kommentar zum Alten Testament – Die Psalmen* het algemene probleem:

In 12-15 ist der Anfang von 12 mit **aSJér**, dass hier nur **al.máa.** "aan **aSJér** gemeint kan sein, befremdlich.

Hij ziet Psalm 144 als een samenstelling uit andere liederen en schrijft over het woordje **aSJér**:

Es wird im ursprünglichen Gedicht gefehlt haben. Auch wäre nicht ausgeschlossen, dass hier ehemals eine freilich etwas hochtönende Schilderung des gegenwärtigen Zustands im Volks gemeint war (Bae.).

Friedrich Baethgen schrijft in *Handkommentar zum Alten Testament – die Psalmen* het volgende:

12-15 Der Zusammenhang dieser Verse mit dem Vorhergehenden ist streitig. (...) Auch die Annahme, dass die Feinde selbst, die sich mit ihrer glücklichen Lage brüsten, hier redend eingeführt wären ("wir, deren Söhne u.s.w.) ist sehr gezwungen.

Hij verwijst naar vroegere commentatoren en vertalers die de door Kittel genoemde suggestie volgen en het begin van vers 12 lezen als 'opdat onze zonen ...'; hij sluit zich daarbij aan.

Dies wird in der Tat die Meinung des Dichters sein, der den Psalm aus verschiedenen Bestandteilen zusammengesetzt hat. Er bittet um Errettung von den Feinden, damit der v. 12ff. Geschilderte glückliche Zustand eintreffen möge. Aber freilich lässt sich nicht leugnen, dass die Verbindung eine sehr harte ist. Sie erklärt sich genügend nur bei der Annahme, dass jene Schilderung ursprünglich nicht dem Verfasser von Ps 144 selbst angehört, sondern wie die übrigen Bestandteile des Psalms eine Entlehnung, und zwar diesmal aus einem uns nicht mehr enthaltenen Liede sind. Dies ursprüngliches Lied scheint eine Schilderung der glücklichen gegenwärtigen Verhältnisse der Gemeinde beabsichtigt zu haben; der Verfasser von Ps 144 hat sie durch das lose anknüpfende **aSJér** auf die erhoffte glückliche Zukunft bezogen.

Dat lijken mij hele redelijke overwegingen. Als afsluiting de psalm als geheel, op de volgende bladzijde in zijn geheel.

Psalm 144

Op naam van David

- Gezegend zij Jehovah, mijn rots,
degene die mijn hand de oorlog leert,
mijn vingers de strijd!
- 2 Hij die mij loyaal is, mijn burcht, mijn vesting en mijn ontkomen,
mijn schild, de plaats waar ik toevlucht vind,
degene die een volk aan mij onderwerpt!
- 3 O Jehovah, wat is de aardse mens dat U kennis van hem neemt,
de sterfelijke mens, dat U toch aan hem denkt?
- 4 De mens is een ademtocht gelijk,
als een schaduw gaan zijn dagen voorbij.
- 5 O Jehovah, buig Uw hemel toch neer en daal af;
beroer de bergen zodat die gaan roken;
laat het hevig bliksemen en verstrooi hen zo;
schiet Uw pijlen af om hen te verwarren!
- 7 Streck vanuit de hoogte Uw handen uit!
Trek mij weg, bevrijd mij,
uit de vele wateren,
uit de hand van de vreemde,
van hen wier mond slechts valsheid spreekt,
wier rechterhand een leugenkant blijkt.
- 8
- 9 O God, een heel nieuw lied wil ik zingen, voor U!
Op de grote harp wil ik spelen, voor U,
U die koningen redding verschaft,
die zijn dienstknecht David weg trekt
van het zwaard der slechtheid.
- 10
- 11 Trek mij weg, bevrijd mij,
uit de hand van vreemdelingen,
van hen wier mond slechts valsheid spreekt,
wier rechterhand een leugenkant blijkt.
- 12
- Zodat onze zonen mogen zijn als stevige planten,
flink gegroeid in hun jeugd,
onze dochters als de fraaie hoeken,
gebeeldhouwd naar paleiselijk model!
- 13 Dat onze schuren vol zijn
en voorzien in van alles en nog wat;
dat ons kleinvee duizendvoudig zal zijn,
tienduizendvoudig dat wat bij ons buiten staat!
- 14 Dat onze aanvoerders zich krachtig in mogen zetten,
geen bres, niemand die wegtrekt,
geen geschreeuw bij ons in de straten.
- 15
- O, hoe gelukkig het volk voor wie dit alles zo is;
gelukkig is het volk wiens God Jehovah is!

Voor het laatst bijgewerkt: 27 oktober 2011